

ПОЛІСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, РОБОЧІ УМОВИ

Сергій ЖИЛА

Поліський природний заповідник (с. Селезівка, Овруцький р-н, Житомирщина)

Sergij ZHYLA. Polissian Natural Reserve: general characteristics, work conditions

Вступ

Місце проведення семінару — Поліський природний заповідник, що розташований у одному з небагатьох природних районів України, звідки відомі знахідки всіх видів великих хижих ссавців нашої фауни.

Поліський заповідник створено 12 листопада 1967 року. Він займає північну частину Житомирської області у межиріччі Уборті та Болотниці.

Гідрологія

Ріка Уборть протікає вздовж західної границі заповідника і на відстані 17 км відмежовує його охоронну зону. Вузька річка Болотниця, що має дуже заболочені береги, протікає територією заповідника у східній його частині і на значній відстані є його природною межею.

Ріка Болотниця бере свій початок із водойми “Дідове озеро” — гідрологічного заказника, що розташований поруч із заповідником. На р. Зеленуха (права притока Болотниці) створено великий став “Грибове озеро”, який має певний гідрологічний вплив на два суміжні квартали заповідника.

В північній частині заповідника протікає невелика річка Жолобниця, а західніше від неї — Плотниця, яка значно обміліла після проведення меліоративних робіт. Велика кількість води зосереджена в болотах.

Рельєф та рослинний покрив

Рельєф складений пісковими грядами, валами та дюнами. Пониження зайняті болотами. Рослинний покрив: ліси — 17800 га (соснові 77,1 %; березові 16,8 %; вільхові та ін. 6,1 %); відкриті болота — 2094 га (переважають перехідні, верхові, унікальні низові становлять незначну частку).

Рослинний світ заповідника

У заповіднику зростає 604 види судинних рослин, 139 — мохів, десятки — лишайників, грибів та водоростей. 18 видів вищих рослин занесено до "Червоної книги України": найбільш численними серед них є представники з родин орхідних та плаунових.

Тут охороняються рідкісні рослинні угруповання із "Зеленої книги України": соснові ліси-біломошники, сосняки-зеленомошники, а також з чорницею та сосняки-довгомошники. Лише в заповіднику збереглись соснові ліси ялівцево-лишайникові, де ялівці сягають висоти 3–5 м.

Тваринний світ заповідника

Іхтіофауна водоймищ заповідника нараховує 19 видів риб; земноводних тут 9 видів, плазунів — 8 видів. Особливо помітні в тваринному світі заповідника птахи. У гніздовий період їх нараховують 136 видів. Тут гніздиться тайговий вид — бородата сова, зустрічаються волохатий та горобиний сичі. Досить стабільна у заповіднику чисельність тетеревиних, що зустрічаються у борах та на болотах. Також тут гніздяться сірі журавлі, чорні лелеки та зміїди. Всі згадані види є червонокнижними.

У заповіднику багата теріофауна, при цьому чималою є частка і чисельність не тільки дрібних ссавців, але й мисливських видів. З них в заповіднику живуть лосі, сарни, кабани, бобри, видри, лисиці та зайці, а з великих хижих зустрічаються вовки і, дуже рідко, рись. Раніше на території заповідника (до його створення) тут мешкали ведмеді.

